

MEÐAN VIT BÍÐA EFTIR ELEFANTINUM

VINNAN TYKIST VERA TIL REIÐAR TIL EINA OLJUVINNU, MEÐAN POLITISKA SKIPANIN HALTAR AFTANÁ. TAÐ VAR EIN AV NIÐURSTØÐUNUM Á KJAKFUNDI Í LØKSHØLL, HILDIN MEÐAN FYRSTA OLJUÚTGERÐIN TIL ROYNDARBORINGARNAR Í VÁR OG SUMMAR KOM UPP Á LAND HJÁ ATLANTIC SUPPLY BASE Í RUNAVÍK

Jón Brian Hvidtfeldt

Við Statoil á odda verður leitað eftir olju í føroysku undirgrundini í vár og summer. Fyrst skal brunnurin Brugdan-2 borast liðugur, og í summer skal níggunði brunnurin, Súlan/Stelkur, borast. Íløgur fyri okkurt um hálvaaðru milliard krónur í leitanini eftir svarta gullinum.

Men er føroyska samfelagið til reiðar, um so er at oljufelgini raka við olju í stórum nøgdum? Um elefanturin verður funnin, fyri nú at halda seg til oljumálið.

Runavík hevur síðstu árin lagt seg eftir at gerast føroyska oljuhavnin. Og nú leitanin eftir olju nærkast, sæst tað aftur á oljubryggjuni, har privata fyrirøkan Atlantic Supply Base heldur til. Oljulóggávan ásetir, at allur flutningur av útgerð og fólki skal fara um føroyskan bryggjukant ella føroyskan flogvøll.

– Hetta má man undir ongum umstøðum broyta. Missa vit bryggjukantin, so kunnu vit gloyma alt um eina føroyska oljuvinnu. Tá missa vit skjótt alt á gólvið, ljóðar boðskapurin frá Eli Lassen, stjóra í Atlantic Supply Base.

Mikukvøldið í síðstu viku var Eli Lassen við á kjakfundinum í Løkshøll um oljuvinnu og hvussu vit sum samfelag eiga at fyrireika okkum til vinnuna. Meðan stjórin hevði ein praktiskan innfalsvinkul til kjakið, so valdi búskaparfrøðingurin Johnny í Grótinum ein meira yvirskipaðan og teoretiskan innfalsvinkul.

– Steðga vit ikki negativu ávirkanina av hollendsku sjúkuni, ið ein oljuvinna kann hava við sær, so kann oljuvinnan kvala aðrar vinnur, sum missa sítt kappingarføri, ljóðaði boðskapurin frá Johnny í Grótinum.

Johnny í Grótinum hevur áður ført fram í samrøðu við Sosialin, at ásetingarnar um at krevja alt um føroyskan bryggjukant og líknandi politisk inntriv fyri at skapa fleiri arbeiðspláss í oljuvinnuni kunnu vera beinleiðis skaðilg. Boðskapurin fekk misjavna móttøku í Løkshøll.

– Eg havi hug at tala ímóti búskaparfrøðini. Eftir mínum tykki eiga vit at seta okkara egnu treytir, og brúka føroyska arbeiðsmegi og serfrøði allastaðni, har tað ber til, sigur Magni Arge.

Frammanfyri okkurt um 100 áhoyrarum teknaði formaðurin í Oljuvinnufelagnum eina mynd av føroyskum vinnulívi, ið hevur megnað sera væl at flyta seg inn í oljuvinnuna, hóast eingin olja enn er funnin í rakstrarverðum nøgdum í føroyskum øki.

– Síðstu umleið 14 árin er áhugin fyri oljuvinnu øktur munandi. Í dag eru føroyingar við í oljuvinnu kring allan knøttin, hóast vit enn onga olju hava funnið her hjá okkum. Tí eru umleið 1000 stórv í oljuvinnuni í dag, sigur Magni Arge.

PENGARNIR

Sambært útrokningum hjá búskaparfrøðinginum Magna Laksáfoss vil ein komandi oljuvinna kasta okkurt um 600 nýggj arbeiðspláss av sær.

– Lønarinntøkurnar eru bara ein pinkalítil partur av samlaðu inntøkunum frá oljuvinnuni. Ávirkanin á samfelagsbúskapin kemur tí nærur bara frá skattinum, ið verður lagdur á oljuvinnuna, sigur Magni Laksáfoss.

Sambært roknistýkkinum hjá Magna Laksáfoss vil landskassin fáa 4,5 milliardir krónur í skattum og avgjöldum, og inntøkan vil eftir fáum árum økjast upp í einar nýggju milliardir.

– Hvat hendir við landskassanum, um føroyskir politikarar fáa eini 8-9 milliardir afturat at spæla við um árið, spurdi Magni Laksáfoss áhoyrararnar í Løkshøll.

Búskaparfrøðingurin, ið sjálvur er fyrrverandi løgtings- og landsstýrismaður, sigur seg ikki hava nógva tiltrúgv til búskapargrunnin, soleiðis sum hann sær út í dag.

– Eg var sjálvur við í arbeiðnum at gera Búskapargrunnin, og var sera vónbrotin, tá sitandi stýri valdi at tæma grunnin. Tað skapar ikki júst álit, sigur Magni Laksáfoss og sipar til inntøkurnar frá makreluppbóðssøðuni á sumri í 2011, sum fyrst vóru fluttar inn í Búskapargrunnin, men síðani tiknar úr aftur grunninum eftir løgtingsvalið sama ár.

Eisini Johnny í Grótinum vísir á týðningin av einum sterkum búskapargrunni.

– Vit eiga at brúka Norra sum fyrimynd. Har søgdu tey rættuliga tíðliga í tilgongdini fram móti eini oljuvinnu, at hetta tilfeingið er fólksins ogn. Út frá hesi felags fatan legði man til rættis oljugrunnin, sum hevur bæði búskaparligar eins væl og etiskar meginreglur, ið tryggja at oljuríkidømið kemur komandi ættarliðum til góðar, sigur Johnny í Grótinum.

Fleiri enn 5000 milliardir krónur eru í dag í norska oljugrunninum, og tí er hvør norðmaður í dag milliðningur. Men reglugerðin fyri oljugrunnin ásetir, at norska samfelagið kann bara brúka fyra prosent av avkastinum hjá grunninum hvørt ár. Bara hesin lítli

parturin av avkastinum kann fara beinleiðis inn á figgjarlógin, til raksturin av samfelagnum.

JAVNSTØÐAN

Sambært eini kanning hjá Oljuvinnufelagnum eru umleið 1000 føroyingar í starvi í olju- og frálavavinnu kring heimin. Bara trý prosent av teimum eru kvinnur.

– Sjálvandi hevur tað týðning at fáa javnstøðu inn í hesa vinnuna, sigur Katrin Kallsberg, sum samstundis ásannar, at tað kann vera ein trupul uppgáva.

Forkvinnan í Javnstøðunevndini vísir á altjóða kanningar, sum siga at í heimshøpi eru bara 7,8 prosent av arbeiðsmegini í oljuvinnuni kvinnur.

– Somu kanningar vísa eisini, at oljuarbeiðarin í meðal er yvir 50 ár og fer væntandi á pensjón innan 10 ár. Tað setir krøv til rekrutering. Altjóða oljufelgini tykjast eisini vera tilvitað um, at eitt javnari kynsbýti á arbeiðsplássinum gevur betri úrslit, sigur Katrin Kallsberg.

Hon ásannar, at tað kann vera ein avbjóðing at kveikja áhugan millum gentur fyri teimum lærugreinum, ið vanliga krevjast fyri at fáa góð stórv í oljuvinnuni.

– Men tað er upplagt at fremja serlig átøk, ið skulu kveikja henda áhuga. Tað verður eitt nú gjørt í Bretlandi, og royndirnar eru góðar, sigur Katrin Kallsberg.

Magni Arge, Eli Lassen, Johnny í Grótinum, Magni Laksáfoss og Katrin Kallsberg umrøða avbjóðingar við eini komandi oljuvinnu. Javnaðarflokkurin á Fólkingi skipaði fyri kjakfundinum í Løkshøll í síðstu viku